

OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

Mehnat muhofazasi va ekologiya KAFEDRASI

IJTIMOIV EKOLOGIYA

FANIDAN

7-E va AMM-24

GURUH TALABALARI UCHUN
1-SEMESTRGA MO'LJALLANGAN

YAKUNIY NAZORAT YOZMA ISH

TOPSHIRIQLAR TO`PLAMI

Namangan-2024

“TASDIQLAYMAN”

_____ fakulteti dekani

“ ____ ” _____ 2024 y.

Namangan muhandislik-qurilish instituti “Mehnat muhofazasi va ekologiya” kafedrası

№ ____ sonli yig’ilishida muhokama qilingan.

_____ kafedrası mudiri

Raxmanov Sh

“ ____ ” _____ 2024 y.

Kafedra ekspertlari: N.Baxriddinov

Sh.Mamadaliyev

Fan o’qituvchilari: S.Atamirzayeva

D.Igamberdiyeva

Savollar.

- 1.Industrial va yarim industrial dunyodagi atrof muhit holati.
2. Tabiatni tamoillari va qonunlari.
3. Inson va biosfera.
4. Inson va ekologiya.
5. O'zbekistonning tabiiy resurslari.
6. Inson madaniy xo'jalik faoliyatining biosferaga ta'siri.
7. Global ekologik inqiroz.
8. O'zbekistonda atrof muhit holati.
9. Iqlim va inson.
10. Tinch okeanining ifloslanishi.
11. Atmosfera havosining ifloslanishi.
12. Sanoatlashgan shaharlarda havo basseyining holati.
13. O'zbekistonda ekologik xavfsizlik konsepsiyasi.
14. Ekologik monitoring.
15. Ekologik ekspertiza.
16. Ekologik huquq.
17. Ekologik menejment.
18. Ekologik ta'lim .
- 19.Ekologik ong va uni shakllantirish usullari.
- 20.Global ekologik inqirozni yuzaga kelishi sabablari.
- 21 Ijtimoiy -ekologik fan sohasi.
22. Ijtimoiy tabiiy rivojlanishing mos kelish qonunlari.
23. Ijtimoiy ekologiya sivilizatsiyasining o'zini anglash sifatida .
24. Chicago ijtimoiy ekologiya maktabining klassik konsepsiyalari va zamonaviy nazariylari.
25. Invayromentganezm atrof-muhitni muhodaza qilishning nazariy asosi sifatida.
26. Barqaror rivojlanish konsepsiyasi.
27. Ekologik muommolarni hal qilish yo'llari.
28. Zamonaviy ekologik siyosat.
29. Ekologik siyosatning qonunchilik tashkiliy bazasi
30. Ekologik madaniyat,ong ,etika.
31. Ekologik harakatlarning yuzaga kelishi va ularning funksiyasi.
32. O'zbekiston Respublikasi dolzarb ekologik muommolari.
33. Demografik jarayonlar.
34. Orol bo'yi mintaqasida amalga oshirilayotgan ekologik tadbirlar.
- 35.Global ekologik inqirozining sabablari va oqibatlar.
36. Inson va ekologik xavfsizlik.Ekologik xavfsizlikni ta'minlash.
37. Ijtimoiy ekologiyaning fan sifatida paydo bo'lishi.
38. Ijtimoiy ekalogiyaning rivojlanishi,2-bosqichlari.
- 39.Ijtimoiy ekologiyaning predmeti,vazifalari.
- 40.Ijimoiy ekologiyaning boshqa fanlar bilan o'zaro aloqasi.
- 41.Umumiy ekologiyaning tarmoqlari.
- 42.O'simliklar va hayvonlar morfologiyasi.
- 43.Inson ekologiyasi.
- 44.Biosfera nima
- 45.Biotsenoz va uning turlari.
- 46.Ekotizim tushunchasi va tarkibi.
- 47.Gameostaz va ekologik suksessiya.
- 48.Noosfera bilan biosfera o'rtasidagi farq.
- 49.Ekalogiyaning asosiy qonunlari.
50. Mintaqaviy ekologik muommolar

51. Ekologik ta'lim va tarbiya tushunchalarini ta'riflab o'z hashlik va farqlarini tushuntirib bering.
52. Ekologik madaniyat
53. Ijtimoiy ekologiyaning asosiy qonunlari.
54. Barqaror rivojlanish tushunchasi.
55. Barqaror rivojlanishga o'tishning asosiy yo'nalishlari.
56. Ijtimoiy-ekologik tadqiqodlar olib borish amliyoti.
57. Ekologik monitoring va uning asosiy pagonlari.
58. Ekotoksikologiya.
59. Toksik moddalarning tirik organizmlar yashash tarziga ta'siri.
60. Toksik jarayonlar va ularni baholash.
61. Atrof muhitni muhofaza qilish bo'yicha qabul qilingan qonunlar, me'yoriy xujjatlar
62. Tabiatni muhofaza qilish davlat qo'mitasi va uning faoliyati.
63. Ekologik harakat maqsadi va vazifalari.
64. Aholi sonining ortib borishi va yerning cheklanganligi.
65. Chuchuk suv taqchilligi, muommosi.
66. Atmosfera havosining ifloslanishi.
67. Orol dengizi fotografiyasi.
68. Orol dengizining qurishi sabablari va oqibatlar.
69. Orol bo'yi ijtimoiy-ekologik muommolari.
70. O'zbekiston Orol bo'yi mintaqasida amalga oshirilayotgan ekologik tadbirlar.
71. O'zbekistondagi mavjuda xalqaro ekologik tashkilotlar.
72. Atrof –muhitni himoya qilish bo'yicha xalqaro huquqlar.
73. Alohida muhofaza qilinadigan hududlar: qo'riqzonalar, buyurtmalar, milliy bo'g'lar va landshaftlar
74. O'zbekiston Qizil kitobi to'g'risida.
75. Demografiya tushunchasi.
76. Demografik jarayonlar.
77. Aholi salomatligi.
78. Ekologik etika
79. Ekologik madaniyatning jamiyatdagi o'rni.
80. Tashkiliy choralar.
81. Fan-texnika yutuqlaridan foydalanish.
82. Gigiyena va sog'lom turmush tarziga e'tibor berish.
83. O'zbekiston Respublikasining tabiatni muhofaza qilish borasida qonunlari
84. Ekologiya bo'lim va tarmoqlari
85. Oqava suvlar
86. Er osti qazilmalarini qazib olishning atrof muhitga salbiy ta'sirlari
87. Noan'anaviy yonilg'i energetik resurslari
88. Xalqaro ekologik hamkorlik shakllar
89. V.I. Vernadskiy bo'yicha biosfera to'g'risidagi ta'limot
90. Tugamaydigan tabiiy resurs turlari
91. Orol dengizi suvining qurib borish sabablari
92. Tabiat
93. Paxta tozalash va to'qimachilik sanoati chang ushlovchi moslamalari
94. Ekologik muommolar
95. Ochiq suv xavzalarini me'yorlash
96. Tabiatga antropogen ta'sir
97. Sanoat korxonalaridagi oqava suvlar
98. Atmosfera
99. "Ozon qavati"
100. Suvlarni ifloslantiruvchi moddalar

VII. BAHOLASH MEZONI

Ijtimoiy ekologiyas fanidan talabalar bilimni baholashda O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizomi asosida amalga oshiriladi.

Yakuniy nazoratda talabaga auditoriyada o'tilgan va mustaqil ta'lim mavzular doirasida tuzilgan bilet savollari bo'yicha baholanadi. Yakuniy nazoratda har bir talabaga 5 ta savoldan iborat biletlar beriladi, har bir savolga yozgan javobi 10 balldan baholanadi. Talabaga jami 5 ta savolga javob yozish uchun 3 soat vaqt ajratiladi.

Bunda:

90-100% - 10 ball, 80-90% - 9 ball, 70-80% - 8 ball, 60-70% - 7 ball, 50-60% - 6 ball, 40-50% - 5 ball, 30-40% - 4 ball, 20-30% - 3 ball, 10-20% - 2 ball, 5-10% - 1 ball, 0-5% - 0 ball.

Topshiriqlarni bajarish foizlari quyidagi mezonlar asosida aniqlanadi:

%	TALABLAR
90-100 (10 ball)	Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish va batafsil javob berilgan; savoldagidagi tasdiqlar va tushunchalarning xossalari to'la keltirilgan; mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilgan; savolga javoblari misollar bilan to'ldirilgan; javoblar matni orfografik va grammatik xatolarsiz yozilgan bo'lsa.
80-89 (9 ball)	Nazariy topshiriqqa to'liq va batafsil javob berilgan; berilgan savollarga batafsil javob berish va mazmunini to'la yo'ritish; ilmiy-nazariy adabiyotlar yordamida asoslash; mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilgan; javoblar matni orfografik va grammatik xatolarsiz yozilgan bo'lsa.
70-79 (8 ball)	Nazariy bilimlarga to'liq va batafsil javob berilgan; nazariy bilimlarni turli vaziyatda qo'llash olish darajada; tushunchalarning xossalari to'la keltirilgan, lekin isbotlanmagan; mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilgan; nazariy topshiriq misollar bilan to'ldirilmagan; javoblar matni orfografik va grammatik xatolarsiz yozilgan bo'lsa.
60-69 (7 ball)	Nazariy bilimlarga asosiy tushunchalar to'g'ri keltirilgan, lekin ular to'liq emas; tushunchalar bo'yicha xossalari bayon qilingan, lekin isbotlanmagan; misollar keltirilgan; mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilgan; javoblar matni orfografik va grammatik xatolarsiz yozilgan bo'lsa.
50-59 (6 ball)	Fanga oid nazariy topshiriqning javobida ayrim tushunchalar keltirilgan, lekin keltirilgan misollar to'la emas va ularda xatoliklar mavjud; talab qilingan tushuncha, xossa, tasdiq to'la yozilmagan; matnni bayon qilishda mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilmagan; nazariy savollar misollar bilan to'ldirilmagan; yozuvda orfografik, grammatik xatolar mavjud bo'lsa.
40-49 (5 ball)	Nazariy topshiriqning javobida asosiy tushunchalar to'la bo'lmagan holda keltirilgan va ularning ba'zilarida xatoliklar mavjud; matnda mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilmagan; nazariy topshiriq misollar bilan to'ldirilmagan; matnda orfografik, grammatik xatolar mavjud bo'lsa.
30-39 (4 ball)	Berilgan nazariy topshiriqning javobida ayrim tushunchalar keltirilgan; o'ganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil fikr yuritilmaslik; misollar keltirilmagan; matnni bayon qilishda mantiqiy ketma-ketlikka e'tibor berilmagan va orfografik, grammatik xatolar

	mavjud bo'lsa.
20-29 (3 ball)	Berilgan nazariy topshiriqning javobida faqat tushuncha, asosiy tushunchalar batafsil yoritilmagan, boshqa ma'lumotlar bayon qilinmagan bo'lsa.
10-19 (2 ball)	Berilgan savollarga javob faqat tushuncha, xossalari qisman keltirilgan; asosiy tushunchalar noto'g'ri yozilgan bo'lib, boshqa ma'lumotlar bayon qilinmagan bo'lsa.
5-9 (1 ball)	Faqat ayrim jumlar to'g'ri keltirilgan yoki mavzuga aloqador to'g'ri jumlar yozilgan bo'lsa.
0-4 (0 ball)	Topshiriqqa umuman javob berilmagan yoki mavzuga aloqador bo'lmagan ma'lumotlar yozilgan bo'lsa.

III. TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTLAR

Foydalaniladigan asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. O'X.Otaqulov. Ijtimoiy ekologiya. O'quv qo'llanma. Qarshi-2022 y.
2. Shodemetov Yu.Sh. Ijtimoiy ekologiyaga kirish.Oliy o'quv yurtlari uchun darslik-O'qituvchi , 2022-264b
3. A. Mark, P. Friend James Fundamentals of Occupational Safety and Health. Bernan Press. Germaniya, 2007
4. N.S.Baxriddinov. «Hayot faoliyati xavfsizligi». O'quv qo'llanma.-T.: "DIMAL", 2024, 371b
- 5.A.T.Mamadaliyev., Z.N.Mamadjanov., M.M. Sobirov. «Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi». Darslik.-T.: "DIMAL", 2024, 416 b
- 6.A.T.Mamadaliyev., Z.N.Mamadjanov. «Favqulodda vaziyatlar va aholi muhofazasi» Darslik.-T.: "LESSON PRESS". 2022,300b
7. SH.Raxmanov. «Ekologiyaning huquqiy asoslari». O'quv qo'llanma.-N.: "Fazilat orgtex servis". 2024,230b
8. Narziyev Sh.M., Kurbonov Sh.X. Hayot faoliyati xavfsizligi. O'quv qo'llanma-T.: "Yangi nashr", 2019.– 234 b.
- 9.Q.X.Muftaydinov, H.M.Qodirov, E.Yu.Yulchiyev. Ekologiya. Darslik.-T.: «Fan va texnologiya», 2020, 400 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar

- 10.Yuldashev O.R., Djabborova Sh.G., Xasanova O.T. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik–T.: "Toshkent-Iqtisodiyot", 2014.– 268 b.
- 11.O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.:O'zbekiston, 2022. –56b.
- 12."Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida"gi (yangi tahriri) O'zbekiston Respublikasi Qonuni. 2016 yil 22 sentyabr.
- 13.D.YO. Yormatova, X.S. Xushvaqtova. " Ekologiya va tabiatni muhofaza qilish". Darslik.-T.: «Fan va texnologiya», 2018, 200 b.

Internet saytlari

- 11) www.cov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat partali.
- 12) www.youtube .uz –video roliklar portali.
- 13) <http://www.environment.ru>
- 14) <http://www.ecolog-e.ru>
- 15) <http://www.viron.com>

16) <http://www.ecolog.com>

17) <http://www.uznature.uz>-O'zbekiston Respublikasi Tabiatni muhofaza qilish qo'mitasining veb sayti.